

Prof. dr hab. med. Andrzej Stefan Śródka (1946–2022)

Profesor przyszedł na świat dnia 10 czerwca 1946 r. w Łodzi. Jego rodzicami byli Stefan, aktor teatralny i filmowy oraz Lucyna z domu Maciejewska. W 1949 r. rodzina Śródków przeniosła się do Warszawy, co wiązało się z angażem ojca do Teatru Narodowego im. Wojska Polskiego. Profesor zawsze podkreślał, że choć emocjonalnie czuje się związany z Warszawą, to z sentymentem powracał pamięcią do Łodzi, w której często bywał i której historią żywo się interesował.

Był absolwentem IV Liceum Ogólnokształcącego im. Adama Mickiewicza w Warszawie. Egzamin dojrzałości składał w 1964 r., decydując się jednocześnie na podjęcie studiów lekarskich. Medycynę studiował w latach 1964–1971 na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Warszawie i po złożeniu egzaminów końcowych w dniu 7 kwietnia 1971 r. uzyskał tytuł lekarza. Dyplom lekarski wydano mu w dniu 8 listopada 1971 r. Jeszcze jako student III roku zaczął udzielać się w studenckim kole naukowym przy Zakładzie Patologii Ogólnej i Doświadczalnej AM. Tu pod kierunkiem prof. Juliana Waławskiego zainteresował się bliżej problematyką gastroenterologii doświadczalnej. To właśnie wówczas, poszukując inspiracji dla własnych projektów badawczych, a także, o czym sam później wspominał, pod wpływem profesora zwrócił uwagę na historię nauki, w szczególności zaś na historię fizjologii i patofizjologii polskiej, która odtąd będzie go coraz bardziej zajmować.

W 1971 r. Andrzej Śródka uzyskał etat asystenta w Zakładzie Patologii Ogólnej i Doświadczalnej AM, a niebawem, bo już w 1972 r., został awansowany na etat starszego asystenta. Gros jego wczesnych publikacji dotyczyło gastroenterologii doświadczalnej, w tym zwłaszcza udziału histaminy w indukowaniu w warunkach eksperymentalnych wrzodów żołądka oraz dwunastnicy. Poszukiwał podobieństw i różnic w oddziaływaniu samej histaminy, jak i jej metylowanych pochodnych, dążąc do wyznaczenia charakterystycznych wzorców dla badanych przez siebie mechanizmów patologicznych. Jednocześnie brał aktywny udział w zebraniach naukowych zakładu, a także w szeregu sympozjów i konferencji naukowych, stopniowo budując projekt rozprawy doktorskiej.

W dniu 28 listopada 1979 r. na mocy uchwały Rady Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Warszawie Andrzej Śródka, na podstawie przedłożonej rozprawy pt. „Udział esteraz cholinowych w powstawaniu stresowych wrzodów żołądka u szczurów”, uzyskał tytuł doktora nauk medycznych. Promotorem w przewodzie doktorskim był prof. Zbigniew Kaleta.

Przedmiotem badań prowadzonych w modelu zwierzęcym w warunkach *in vivo* była analiza pierwotnych zaburzeń enzymatycznych występujących w śluzówce żołądka w przebiegu stresu na kształtowanie się mechanizmu powstawania i rozwoju choroby wrzodowej żołądka. Jak wówczas doktorant dowodził, obniżenie aktywności esteraz cholinowych ma charakter inicjujący i jest czynnikiem pierwotnym wobec aktywizacji układu parasympatycznego w prowokowaniu procesu tworzenia się stresowych wrzodów żołądka. To z kolei pozwoliło na zaproponowanie własnego modelu etiopatogenezy choroby wrzodowej. Recenzenci wysoko ocenili zarówno dorobek naukowy, jak i treść oraz konstrukcję merytoryczną samej rozprawy.

Prace nad rozprawą doktorską w naturalny sposób kierowały uwagę Andrzeja Śródki na dokonania poprzedników, co jak sam później wspominał, było jednym z powodów jego rosnącego zainteresowania historią medycyny. Coraz częściej sięgał po tematykę wiążącą się z przeszłością polskiej fizjologii i patofizjologii. Efektem własnych poszukiwań badawczych była m.in. opublikowana w 1979 r. na łamach „Polskiego Tygodnika Lekarskiego” synteza pt. *Nauczanie fizjologii patologicznej w Warszawie w latach 1809–1939*, będąca *de facto* pierwszym opracowaniem tej problematyki w literaturze przedmiotu. Jeszcze na czas pracy w Zakładzie Patofizjologii datują się jego prace poświęcone biografistyce lekarskiej, a nawet szerzej, gdyż nierzadko dotyczyły one przedstawicieli nauk przyrodniczych. Należy w tym miejscu odnotować opracowanie pierwszej naukowej biografii Stanisława Przyłęckiego, wybitnego badacza związków wielocząsteczkowych i enzymów, a także publikację biogramów przedstawicieli kierunku embriologicznego w środowisku naukowym Warszawy w okresie międzywojennym.

To, co początkowo miało być dodatkowym polem zainteresowań badawczych, stało się prawdziwą pasją, która zaczęła coraz wyraźniej dominować nad pierwotnym obszarem zainteresowań naukowych. Dlatego też Andrzej Śródka podjął decyzję o przejściu do pracy w Zakładzie Historii Medycyny i Farmacji AM w Warszawie, gdzie w 1981 r. otrzymał etat adiunkta. Zakładem kierował wówczas prof. Marcin Łyskanowski. Tu od samego początku aktywnie uczestniczył w pracach organizacyjnych, projektach naukowych i zajęciach dydaktycznych, zyskując szybko wysoką ocenę zarówno kierownika zakładu, jak i studentów. Był autorem m.in. opracowania nowych tematów zajęć seminaryjnych oraz wykładów. W pierwszej połowie lat 80. XX w. opublikował szereg tekstów, wśród których dominowały te poświęcone biografistyce nauk przyrodniczych. Był to również czas intensywnych przygotowań rozprawy habilitacyjnej, którą ukończył z początkiem 1987 r. 13 stycznia 1988 r. na mocy uchwały Rady Wydziału Lekarskiego AM w Warszawie nadano Andrzejowi Śródce stopień naukowy doktora habilitowanego nauk medycznych w zakresie historii medycyny, zatwierdzony 29 września 1988 r. przez Centralną Komisję Kwalifikacyjną ds. Kadr Naukowych przy Prezesie Rady Ministrów. Podstawą w postępowaniu habilitacyjnym była opublikowana monografia pt. *Wkład uczonych polskich w badania nad rolą histaminy w czynnościach fizjologicznych i patologicznych przewodu pokarmowego i układu krążenia* (Warszawa 1987).

Praca została bardzo wysoko oceniona przez recenzentów i członków komisji, którzy podkreślali unikatowość i oryginalność sformułowanego oraz podjętego przez habilitanta problemu. Całość rozważań została oparta o krytyczną analizę prac poświęconych histaminie, które ukazywały się począwszy od 1907 r., czyli od opisanego mechanizmu syntezy histaminy przez Adolfa Windausa i Karla Vogta, aż po publikację z 1970 r., ze szczególnym uwzględnieniem dorobku polskich uczonych. Była to zatem praca oparta na źródłach, której podstawowym celem była rekonstrukcja procesów badawczych, prowadzących w konsekwencji do określenia funkcji fizjologicznych, biochemicznych, jak i potencjału farmakologicznego tego hormonu. Dążąc do spełnienia powyższych wymagań, należało poddać ocenie metodykę oraz wyniki uzyskiwane przez poszczególnych uczonych, a także formułowane na ich gruncie hipotezy. Wskazanie na znaczący udział Polaków, w tym na kluczowe odkrycia dotyczące udziału histaminy w mechanizmach wydzielniczych żołądka, dokonane przez Leona Popielskiego i Włodzimierza Koskowskiego, czyni z powyższej rozprawy jedną z ważniejszych pozycji w historiografii nauki.

W listopadzie 1988 r. prof. Łyskanowski wystąpił do Dziekana Wydziału II AM w Warszawie z wnioskiem o przyznanie dr hab. Andrzejowi Śródce etatu docenta, na które to stanowisko został powołany z dniem 1 marca 1989 r. W 1993 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym AM w Warszawie, a w dniu 30 lipca 1996 r. uzyskał tytuł profesora nauk medycznych.

Zarówno dorobek naukowy i dydaktyczny, a także czynne uczestnictwo Profesora w pracach na rzecz środowiska akademickiego zostały dostrzeżone i docenione. W dniu 25 maja 1993 r. został wybrany na stanowisko prodziekana II Wydziału Lekarskiego AM w Warszawie w kadencji władz wydziałowych 1993–1996. Równoległe, już od 1989 r., był etatowym docentem w Pracowni Historii Nauk Medycznych Instytutu Historii Nauki PAN w Warszawie, a od 1996 r. kierował Zakładem Historii Nauk Medycznych w tymże Instytucie. W 1997 r. otrzymał stanowisko profesora w IHN PAN. W pierwszym półroczu 1996 r. pełnił obowiązki kierownika IHN PAN, a z dniem 1 lipca tego roku został wybrany jego dyrektorem. Funkcję tę sprawował do 2000 r. Wielokrotnie podkreślał, że było to dla niego miejsce wyjątkowe, gdzie spotykał się z elitą polskich historyków nauki, co sobie wysoko cenił.

Pracując w IHN PAN brał aktywny udział w pracach szeregu komisji i rad naukowych. Był członkiem Rady Naukowej IHN PAN oraz Komisji Historii Medycyny Komitetu Podstawowych Nauk Medycznych PAN. W latach 1990–1993 pełnił funkcję przewodniczącego Komisji Filozofii i Historii Medycyny Komitetu Społecznych Aspektów Medycyny PAN. W 1994 r. powołano go w skład Rady Naukowej *Polskiego słownika biograficznego*, a od 1996 r. był członkiem Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN. W 1999 r. wszedł w skład Rady Naukowej Archiwum PAN. Od września 2000 r. był członkiem Komisji Historii i Filozofii Medycyny PAN – Oddział w Krakowie.

Równocześnie działał czynnie w ramach Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny i Farmacji (PTHMiF). Jeszcze w 1985 r. wszedł w skład Zarządu PTHMiF, a latach 1991–1997 pełnił funkcję prezesa tego towarzystwa. W latach 1981–1988

był sekretarzem kwartalnika „Archiwum Historii i Filozofii Medycyny”, organu Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny i Farmacji, a od września 1988 r. był jego redaktorem naczelnym. W lipcu 1988 r. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej powołał go w skład Rady Naukowej Głównej Biblioteki Lekarskiej.

Z dniem 1 października 2000 r. zaczął pełnić obowiązki kierownika Katedry Historii Medycyny Collegium Medicum UJ. Na tym stanowisku pozostawał aż do przejścia na emeryturę w 2016 r., choć nadal był częścią stworzonego przez siebie zespołu, prowadząc zajęcia dydaktyczne i uczestnicząc w szeregu bieżących działań Katedry. Czas pracy w Collegium Medicum dzielił z obowiązkami w IHN PAN, podróżując regularnie każdego tygodnia pociągiem pomiędzy Warszawą a Krakowem. Nie ulega wątpliwości, że wywarł znaczący wpływ na wszystkich swoich współpracowników, zachęcając ich nie tylko do samodzielnych poszukiwań badawczych, lecz również zapraszając do współpracy w ramach własnych projektów badawczych.

Przez wiele lat był związany z Towarzystwem Naukowym Warszawskim, wybrany w 1988 r. jego członkiem korespondentem. W 1994 r. został członkiem zwyczajnym TNW. W latach 1995–1998 pełnił funkcję sekretarza, a w latach 1998–2001 był przewodniczącym Wydziału V TNW. W 2021 r. w uznaniu jego zasług dla nauki oraz wieloletnich prac dedykowanych zachowaniu pamięci o zmarłych członkach Towarzystwa, Profesor otrzymał członkostwo honorowe TNW.

Był też wielokrotnie nagradzany i wyróżniany, m.in. nagrodami Rektora AM w Warszawie oraz Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej. W maju 2001 r. został uhonorowany przez Zarząd Towarzystwa Lekarskiego Warszawskiego medalem Augusta Ferdynanda Wolffa. W czerwcu 2006 r. Towarzystwo Lekarskie Krakowskie przyznało Uczonemu Pamiątkowy Medal prof. Juliana Nowaka, zaś w listopadzie 2007 r. otrzymał medal „Twórców Warszawskiej Szkoły Anatomii Patologicznej”.

Dorobek badawczy Profesora jest nie tylko znaczący pod względem ilości opublikowanych tekstów, na który, nie licząc szeregu doniesień, składają się artykuły, rozdziały w monografiach oraz książki, lecz również charakteryzuje się zróżnicowaną tematyką podejmowanej przezeń problematyki. Można jednak pokusić się o wyodrębnienie głównych nurtów zainteresowań i poszukiwań naukowych. Najczęściej osoba Profesora jest kojarzona w środowisku historyków nauki z biografistyką historyczną, na co niewątpliwie wpływ miała ilość prac przynależnych do tego gatunku historiografii.

Już w 1983 r., we współpracy z Pawłem Szczawińskim, Profesor opublikował pierwszy zeszyt (pierwszej części) zaplanowanego jako wielotomowe wydawnictwo dzieła pt. *Biogramy uczonych polskich: materiały o życiu i działalności członków AU w Krakowie, TNW, PAU, PAN*. W założeniu autorów miało to być słownik biograficzny, prezentujący w zwięzły sposób sylwetki nieżyjących polskich uczonych, którzy w latach 1872–1980 byli członkami Akademii Umiejętności, późniejszej Polskiej Akademii Umiejętności, Towarzystwa Naukowego Warszawskiego oraz Polskiej Akademii Nauk. Jak przewidywano całość miała objąć w sumie ok. 1 300 biogramów. W roku 1992 ukazał się ostatni VII tom, obejmujący biogramy przedstawicieli nauk górniczych i nauk o ziemi, a w rok później dostępny był su-

plement. Ta wręcz benedyktyńska, gdy chodzi o zbieranie i opracowanie szczegółowych faktów z życia i osiągnięć badawczych uczonych i na wskroś nowoczesna, jeśli spojrzeć na formę prezentacji zebranego materiału praca (od tomu V począwszy wykonywana już samodzielnie przez Profesora), zdobyła mu zasłużone uznanie i pozycję w środowisku historyków nauki.

Jeszcze w 1983 r. Andrzej Śródka na łamach „Rocznika Towarzystwa Naukowego Warszawskiego” rozpoczął cykl wspomnień pośmiertnych wszystkich członków TNW, od chwili jego powstania. Pracy tej pozostał wierny przez wszystkie kolejne lata. Jednocześnie na łamach „Archiwum Historii Medycyny” (od 1986 r. „Archiwum Historii i Filozofii Medycyny”) opublikował w latach 1983–1992 blisko sto krótkich biogramów w ramach cyklu zatytułowanego „Album Lekarzy i Farmaceutów Polskich”.

W 1994 r. wyszedł pierwszy tom kolejnego wydawnictwa o charakterze słownikowym pt. *Uczeni polscy XIX–XX stulecia*, które w całości zostało zaplanowane i wykonane przez Profesora. Ostatni, czwarty ukazał się w 1998 r., a w cztery lata później dodany został jeszcze *Suplement*. Dla całości słownika został przyjęty układ alfabetyczny. Zebrano i opracowano biogramy wszystkich polskich uczonych będących członkami TNW, AU, PAU i PAN ze wszystkich reprezentowanych w tych towarzystwach naukowych dyscyplin. Syntetyczny sposób prezentacji kolejnych szczebli zdobywanego wykształcenia i zajmowanych później stanowisk oraz piastowanych funkcji, zbierający nazwiska mistrzów i uczniów, zawierający wyliczenie głównych kierunków zainteresowań badawczych oraz kluczowych osiągnięć naukowych wraz z podaniem najważniejszych publikacji stanowią razem zwarty, powtarzalny schemat informacyjny. Precyzja podawanych danych i przejrzystość samej narracji spowodowały, że tytuł *Uczeni polscy XIX–XX stulecia* stał się szybko rozpoznawalny, a publikacja uznana za klasyczne i jedno z podstawowych opracowań w badaniach nad historią nauki w Polsce.

Kolejnym oryginalnym projektem badawczym profesora, a łączącym się ściśle z jego wieloletnimi już wówczas badaniami bibliograficznymi była – powstała pod jego kierunkiem w zespole Katedry Historii Medycyny UJ CM w 2012 r. – książka pt. *Powiązania rodowe twórców polskich szkół naukowo-medycznych* (Kraków 2012). Zaprezentowano w niej wyniki poszukiwań więzów pokrewieństwa i powinowactwa wśród wybitnych przedstawicieli nauk medycznych, co pozwoliło na ustalenie szeregu nieznanych dotąd koligacji rodzinnych takich postaci jak: Antoni Gluziński, Kazimierz Kostanecki, Edward Loth czy Jan Miodoński.

Publikacją łączącą w sobie nurt biograficzny oraz zainteresowania Profesora dziejami poszczególnych dyscyplin nauk medycznych była przygotowana w zespole Katedry Historii Medycyny UJ CM pod jego kierunkiem monografia *Polskie szkoły medyczne: mistrzowie i uczniowie. Wybrane zagadnienia* (Kraków 2016). Objęła ona różne dyscypliny medyczne zarówno z zakresu nauk podstawowych (m.in. anatomię prawidłową, histologię czy biochemię), jak i klinicznych (m.in. pediatrię, psychiatrię, ginekologię i położnictwo).

Historia dyscyplin medycznych była drugim nurtem stałych i wieloletnich badań Profesora. Wśród opracowań do nich przynależnych należy wskazać na roz-

dział pt. *Rozwój nauk podstawowych i przedklinicznych* w monografii pt. *Historia medycyny*, nadal najnowocześniejszego i wszechstronnego opracowania tematyki przedmiotu, które powstało z inicjatywy i pod redakcją znanego historyka medycyny prof. Tadeusza Brzezińskiego.

Profesor był także współredaktorem, razem z Jerzym Kuchem, klasycznego już dziś opracowania *Dzieje kardiologii w Polsce na tle kardiologii światowej*, które doczekało się dwóch wydań w 1994 i 2004 r. W tej publikacji był współautorem rozdziału pt. *Kardiologia w okresie zaborów* oraz autorem rozdziału pt. *Kardiologia w II Rzeczypospolitej*.

Razem z Andrzejem Karwowskim napisał rozdział *Chirurgia w II Rzeczypospolitej*, który wszedł w skład uważanej za współcześnie najważniejsze i za razem najobszerniejsze opracowanie historii polskiej chirurgii, jakim pozostaje praca zbiorowa pod redakcją Wojciecha Noszczyka pt. *Zarys dziejów chirurgii polskiej*, która doczekała się dwóch wydań, w 1989 i 2011 r. Wziął również udział w opracowaniu trzech rozdziałów poświęconych odpowiednio historii fizjologii, histologii i patofizjologii, które stanowią integralną część pierwszego z trzech tomów opracowania *Dzieje medycyny w Polsce* (Warszawa 2015–2016), powstałego z inicjatywy i pod redakcją Wojciecha Noszczyka.

W dorobku Profesora znajduje się też szereg krótszych opracowań, będących syntetycznym ujęciem historii rozwoju poszczególnych dyscyplin nauk medycznych. W 1983 r. w „Archiwum Historii Medycyny” ukazał się jego artykuł pt. *Racjonalistyczne i empiryczne podstawy rozwoju medycyny na przełomie XVIII i XIX wieku*, w którym przeprowadzono analizę wpływu poszczególnych kierunków filozoficznych, szczególnie racjonalizmu krytycznego i racjonalizmu naturalistycznego oraz ewolucjonizmu na kształtowanie się późno nowożytnej medycyny i przyrodoznawstwa. *The short history of gastroenterology*, opublikowane na łamach prestiżowego czasopisma „Journal of Physiology and Pharmacology” w 2003 r. jest dobrym przykładem zwięzłego, nasyconego faktografią i precyzyjnie ułożonego opracowania, które nadal może dobrze służyć zainteresowanym tą właśnie odsłoną historii nauki. Te same cechy można dostrzec w *Rysie historycznym*, który jest integralną częścią *Patofizjologii*, podręcznika dla studentów medycyny, książki pod ogólną redakcją Sławomira Maślińskiego i Jana Ryżewskiego.

Wśród prac Profesora możemy wskazać również te dotyczące historii instytucji naukowych, badawczych i leczniczych. W latach 1981–1983 opublikował w „Archiwum Historii Medycyny” cykl trzech artykułów pod ogólnym tytułem *O utworzeniu wydziałów lekarskich w polskich instytucjach naukowych*. Pierwszy z nich dotyczył Polskiej Akademii Umiejętności, drugi Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, trzeci Polskiej Akademii Nauk. Na łamach tego samego czasopisma w 1986 r. ukazała się praca pt. *Niektóre okoliczności powstania wydziałów lekarskiego i farmaceutycznego Uniwersytetu Warszawskiego*, będąca swoistym wstępem do redagowanej wspólnie z Marcinem Łyskanowskim i Andrzejem Stapińskim pracy zbiorowej pt. *Dzieje nauczania medycyny i farmacji w Warszawie (1789–1950)*, która ukazała się w 1990 r. Było to pierwsze tak kompletne opraco-

wanie problematyki określonej w tytule dzieła, które ponownie należy uznać za klasyczną już dzisiaj pozycję w polskiej historiografii nauki.

Wreszcie należy odnotować, że w ramach prac zespołu dydaktycznego Katedry Historii Medycyny UJ CM pod redakcją Profesora opracowano skrypt dla studentów pt. *Zarys historii nauczania medycyny w Polsce do roku 1939: wybrane zagadnienia*, który nadal służy jako podstawa programu prowadzonych w UJ Collegium Medicum seminariów (Kraków 2012).

Historia nauki była pierwszą, lecz nie jedyną pasją Profesora. Drugą bez wątpienia była historia muzyki rockowej, zwłaszcza zaś brytyjskiego rocka, której źródła tkwiły jeszcze w młodzieńczych fascynacjach, gdy przy lampowym odborniku, łapał z trudem fale słynnej niegdyś listy przebojów, znanej jako *Top Twenty*, Radia Luxembourg. Z czasem stał się niekwestionowanym autorytetem w polu historii samej rozgłośni, jak i nadawanych przez nią audycji. Nie było zatem dziełem przypadku, że został zaproszony do udziału w filmie dokumentalnym pt. *Był Luksemburg...* zrealizowanym w 2008 r., a także na uroczyste otwarcie wystawy „Wspominając Radio Luxembourg w PRL”, zorganizowanej w 2012 r. przez Ambasadę Wielkiego Księstwa Luksemburga w Warszawie.

Radio jako medium dedykowane również prezentacji muzyki było stałym przedmiotem zainteresowania Profesora. Jak sam wspominał, odkąd pamiętał, pociągała go możliwość współtworzenia audycji poświęconych muzyce rockowej. To młodzieńcze marzenie udało mu się spełnić. Współpracował z Grzegorzem Bendą przy realizacji audycji „Rockowa Trzynastka”, emitowanej na falach Radia WaWa, potem w Radiu Jazz. Przez wiele lat był związany z warszawskim Akademickim Radiem Kampus. Tu wspólnie z Radosławem Okraską (aka DJ Roku) prowadził audycję *Archipelag Rocka*, realizując zaplanowany na szereg lat w pełni oryginalny projekt, w ramach którego prezentowano i omawiano wzajemne przenikanie się różnych nurtów muzyki rockowej, ze szczególnym zwróceniem uwagi na inspiracje artystyczne poszczególnych twórców, a także ich wpływ na innych wykonawców, co w sumie stworzyło gęstą sieć wzajemnych powiązań i przenikania się różnych gatunków muzycznych. Przyjęcie układu geograficznego – tytułowego archipelagu – pozwalało na swobodne, choć poddane ścisłym rygorom analizy badawczej, „żeglowanie” pomiędzy wyspami zasiedlonymi przez przedstawicieli danego nurtu. Starannie przygotowane, oparte o zgromadzone i poddane krytycznej ocenie źródła oraz uważnie dobrane utwory stanowiły zamkniętą całość, pozwalającą słuchaczowi wniknąć w głąb najczęściej zaskakujących i odkrywczych związków pomiędzy odległymi i z pozoru nie „spokrewnionymi” ze sobą artystami. Projekt *Archipelag Rocka* objął reprezentantów m.in. rock’n’rolla, rhythm’n’bluesa, blues-rocka, a także soula i gospel, jak również ciężkich brzmień, czyli hard rocka i heavy metalu. Nie zabrakło przedstawicieli rocka symfonicznego, art-rocka czy rocka eksperymentalnego. Wraz z kolejnymi odsłonami audycji rozbudowywana była strona internetowa (www.srodka.pl/archipelag) nosząca ten sam, co audycja tytuł, gdzie można było odnaleźć nie tylko układ wysp, lecz szereg szczegółowych informacji o ich mieszkańcach, a także przedśledzić ich wzajemne relacje.

Nie ulega wątpliwości, że projekt *Archipelag Rocka* stanowił niespotykaną wcześniej propozycję ujęcia historii muzyki rockowej w tak dynamiczny i wszechstronny sposób, który choć niedokończony, stanowi trwały i istotny wkład we współczesną muzykologię. Kolejną, a zarazem ostatnią audycją, realizowaną w Radiu Kampus, były *Pierwsze koty za płoty*, w której Profesor wspólnie z Piotrem Zbrozińskim prezentował pierwsze edycje debiutanckich singli znanych później i uznanych twórców.

Innym „internetowym” przedsięwzięciem Profesora był *Interdyscyplinarny Instytut Badań nad Rock’n’Rollem* (<http://www.srodka.pl/blp.php>). Obejmowało ono wszystkie cotygodniowe notowania brytyjskiej listy przebojów – „British Chart” od 14 listopada 1952 r. aż do końca 2000 r. ze wskazaniem na utwór danego wykonawcy zajmującego w określonym notowaniu 1 miejsce. Każdy wpis został opatrzone dodatkowym, krótkim komentarzem.

W uznaniu wiedzy i profesjonalizmu Profesora, a także oryginalności kreowanych przez niego audycji DJ Union – Polskie Stowarzyszenie Prezentatorów Muzyki przyznało mu godność członka honorowego. Należy nadmienić, że był również wytrawnym kolekcjonerem płyt kompaktowych, a nowa i rzadka zdobycz (miał ich w swoim zbiorze sporo) sprawiała mu wiele satysfakcji. Chętnie dzielił się z nami swoimi „muzycznymi poszukiwaniami” unikatowych edycji, które często, dzięki zaprzyjaźnionym sklepom, sprowadzał z dalekich zakątków świata.

Równie często w rozmowach pojawiała się historia teatru i filmu. Biografie aktorów, słynne inscenizacje, najlepsze kreacje artystyczne i wybitne osobowości reżyserów stawały się nierzadko przedmiotem rozmowy, zwłaszcza gdy Profesorowi udało się nabyć jakąś nową książkę wiążącą się z tą właśnie tematyką, a kupował ich dużo, albo gdy odnalazł w zasobach cyfrowych materiały archiwalne z zarejestrowanych spektakli Teatru Telewizji. I tak jak na polu historii nauki czy historii muzyki, tak i w historii sztuki ciekawiły go szczegóły, które wspólnie tworzą zwartą całość, stając się przestrzenią dla szeregu intelektualnych wypraw i przygód.

Profesor Andrzej Śródka pozostał w naszej pamięci jako człowiek o barwnej i wielowymiarowej osobowości, imponującej wprost wiedzy i gotowości do dzielenia się z nami tym wszystkim czym żył, co go fascynowało, niekiedy wręcz pochłaniało. Choć nigdy nie stawiał się w roli mistrza, to bez cienia wątpliwości był nim dla wielu z nas. Swoje poglądy wypowiadał jasno i bezkompromisowo, bez względu na to jakiej sfery ludzkiej egzystencji dotyczyły. Nie oczekiwał od swoich rozmówców biernej akceptacji. Było to raczej zaproszenie do dyskusji, zmierzenia się z problemem czy jakąś sprawą. Ciekaw świata i ludzi Profesor Andrzej Śródka zapisał się na trwałe w tradycji polskiej nauki, o czym najlepiej zaświadcza jego spuścizna naukowa i uznanie jakie zyskał wśród innych badaczy. My, którzy mieliśmy to szczęście poznać go bliżej, zachowaliśmy również obraz dobrego i szlachetnego człowieka.

Ryszard W. Grygłowski

Uniwersytet Jagielloński Collegium Medicum
ORCID 0000-0002-1171-7846